

De kwaliteitstoerist verblijft bij mensen thuis

- Het aantal toeristen zal wereldwijd in 2030 zijn verdubbeld naar 2 miljard, In Amsterdam verwachten we dan 30 miljoen toeristen.
- Niet de hoeveelheid, maar de kwaliteit van de bezoekers bepaalt de overlast: aan dagjesmensen heb je weinig. Mensen die blijven overnachten hebben echt belangstelling voor je stad en geven ook meer uit.
- Bed&Breakfasts leveren de meest authentieke ervaring
- Amsterdam zoekt de oplossing in de verkeerde hoek: symboolpolitiek
- Toerisme is er voor de inwoners.

Professor Jan van der Borg is hoogleraar Stedelijke Economie en Toerisme aan de Universiteit van Leuven en de Universiteit Ca'Foscari Venetië en voormalig adviseur van de stad Venetië.

Op 20 juni 2019 hield hij op uitnodiging van de Vereniging Amsterdam Gastvrij een voordracht voor 250 B&B houders in de Nassaukerk te Amsterdam. Hierbij een samenvatting van deze lezing,

‘Ik wil vanavond ingaan op 3 aspecten van massatoerisme in kunststeden zoals Amsterdam en Venetië, maar ook Brugge en Antwerpen. Het eerste betreft de ontwikkeling van de omvang van dat toerisme, maar – even belangrijk – ook van de kwaliteit ervan.

In het tweede deel wil ik iets vertellen over Venetië dat steeds meer als schrikbeeld van over-toerisme wordt gezien en tot slot zal ik ingaan op de noodzaak tot nieuw beleid, want tot nu toe blijft de aanpak van het massatoerisme steken in het slikken van een paracetamolletje en worden oplossingen gezocht in de verkeerde richting.

‘Bed&Breakfasts zijn de toekomst, want toeristen zijn op zoek naar unieke en authentieke ervaringen en die vinden ze bij mensen thuis.’

Aantallen en kwaliteit

Op dit moment telt de wereld ongeveer 1 miljard toeristen wereldwijd. Alle voorspellingen wijzen dezelfde kant op: dit aantal zal tussen nu en 2030 verdubbelen tot 2 miljard. Die ontwikkeling is onstuitbaar.

De middenklasse in China, India, Afrika en Zuid Amerika neemt in hoog tempo toe en gaat massaal op reis. Dat geldt ook voor Afrika waar een flink aantal landen een snelle economische groei doormaakt. Er is geen onderdeel van de economie met zulke groei-cijfers. Auto's, computers, nergens groeit het zo hard. Die groei is dan ook een enorme economische opportunity.

Deze cijfers zeggen echter nog niks over de kwaliteit van dat toenemend toerisme. Vorige maand was ik op een conferentie waar alle grote touroperators bij elkaar waren en allemaal maakten ze zich zorgen over de zogenaamde ‘pakketreizen’: je boekt in één keer een trip langs vier steden, all-in, je beweegt je groepsgewijs door de straten en je hebt een stad in een halve dag ‘gedaan’. Dat is het soort toerisme waar je als stad weinig aan hebt. Ze bewegen zich in groepen door de stad tot ergernis van de bewoners, ze bezoeken dezelfde wafelwinkels en souvenirshops en geven er relatief weinig geld uit, want in een halve dag zijn ze weer weg. Alle touroperators zeiden dat er bij de reiziger in toenemende mate behoefte is aan meer binding met de stad en zijn inwoners, de locals. Touroperator Tui biedt daarom nu bij zijn trips een dienst aan die ‘meet the locals’ heet, waar je voor € 25,- een gesprek kunt voeren met een ‘echte’ Amsterdammer of Venetiaan. Jullie, als B&B houders, zijn die locals en jullie kunnen de toerist de unieke en authentieke ervaringen bieden waar ze naar op zoek zijn.

Venetië

In Venetië hebben we in 1996 al gewezen op de gevaren van over-toerisme, niet alleen daar, maar ook in andere kunststeden in Europa. Het is vanaf 1955 in Venetië snel gegaan. Er woonden toen nog 160.000 mensen in het oude centrum, de eilanden in de Laguna. Dat zijn er nu nog 50.000. De rest woont op het vaste land in Mestre en Favaro. Die exodus is het directe gevolg van het toenemend toerisme. Twintig jaar geleden waren dat er nog 18 miljoen, tegenwoordig zijn het er 30 miljoen. Dat aantal bestaat voor 80% uit dagtoerisme en niet meer dan 20% verblijfstoeristen.

‘Aan dagjesmensen heb je als stad niet veel. Ze zijn na een halve dag weer vertrokken, besteden weinig geld, zijn niet echt geïnteresseerd in de stad waar ze zijn en maken voornamelijk gebruik van toeristenwinkels.’

Deze dagjesmensen komen per cruiseschip, of vanaf het vaste land per trein en bus en zijn allemaal binnen een dag weer vertrokken. We hebben indertijd (1988) een tamelijk eenvoudig rekenmodel ontwikkeld voor

het aantal toeristen dat een stad maximaal zou kunnen hebben. Hoe kun je de inkomsten uit toerisme maximaliseren en wat is de capaciteit van voorzieningen als taxi's, openbaar vervoer, vuilnisophaal, restaurants e.d. die je nodig hebt om ze fatsoenlijk te kunnen accommoderen. Uit die berekeningen bleek dat Venetië bij een verhouding van 80%-20% dag-/verblijfstoeristen er niet meer dan 10 miljoen zou kunnen hebben en ze hadden er toen al 16 miljoen.

Maar bij een verhouding 50-50 was er nog alle ruimte om te groeien. Uit dat model bleek dat het dus ook bij Venetië niet alleen maar gaat om het aantal, maar ook de verhouding tussen het aantal dagtoeristen en verblijfstoeristen. Ook Venetië heeft heel weinig aan dagtoerisme. Ze zijn niet nieuwsgierig naar de stad, maar alleen naar de bezienswaardigheden in de driehoek San Marco, Castello en Ponte di Rialto en vertrekken dan weer.

's Ochtends voor 10.00 uur en 's avonds na 21.00 is het er dan ook helemaal niet zo druk meer en buiten die driehoek en op de andere vier eilanden is het ook in Venetië nog altijd heel rustig. Dus zelfs in Venetië gaat het niet alleen maar om de pure getallen, maar juist ook om de kwaliteit van de toerist: komt hij even langs, ruikt even aan de bezienswaardigheden en geeft verder ook weinig geld uit, of heeft hij echt belangstelling voor het DNA van de stad. We hebben dat model toen gebruikt om de regering van Italië duidelijk te maken dat ze geen Wereldtentoonstelling in Venetië moesten organiseren. Maar verder is er weinig gebeurd: de verhouding is nog steeds 80-20 en dat met inmiddels een totaal van 30 miljoen toeristen. Het is

dan ook niet verwonderlijk dat steeds meer inwoners van kunststeden aan de bel trekken en zeggen dat het zo niet verder kan.

Hoe lossen we het op?

Wat een oplossing in Amsterdam op dit moment erg in de weg staat is dat het beperken van het dagtoerisme nog altijd niet echt bespreekbaar is. Zo wordt bijvoorbeeld de toeristenbelasting verhoogd, maar daarmee tref je nu juist de verblijfstoerist die je wilt hebben. Dat geldt ook voor het bashen van de particuliere verhuur. B&B's veroorzaken nu juist geen overlast, de toeristen die daar verblijven geven meer uit dan anderen, zijn op zoek naar de unieke en authentieke ervaring, willen graag in contact komen met de locals (hun gastheren/-vrouwen) en zorgen voor wat je de 'democratisering van de toeristische taart' zou kunnen noemen.

De verdiensten slaan neer bij de eigen bevolking en zij kunnen ondanks stijgende huizenprijzen toch in hun eigen stad blijven wonen en worden er niet uitgejaagd zoals in Venetië. En natuurlijk gaat het dan om de bona fide verhuurders die hun eigen huis nu en dan beschikbaar stellen aan toeristen en niet over de opkopers die tientallen huizen aanbieden. Maar hoeveel zijn dat er? Veel gemeentebesturen richten zich op dit moment tegen de makkelijke symbolen, zoals glaswinkeltjes (Praag), wafels, bierfietsen en B&B's (Amsterdam), alsof dat de boosdoeners zijn. Het is symptoombestrijding, een paracetamolletje, maar draagt niet bij aan de noodzakelijke kwaliteitsomslag om te komen tot minder dagtoeristen en meer verblijfstoeristen. Je zou juist de kleine lokale spelers, de eigen inwoners meer aan bod willen laten komen.

Vlaanderen stelt zijn inwoners centraal

In Vlaanderen is er op dit moment een omslag gaande. Daar is door steden als Brugge en Antwerpen de vraag gesteld: voor wie doen we dat nu eigenlijk, dat ontvangen van toeristen. Het antwoord: het gaat om de bewoners, om hun welzijn, daar doen we het voor. Toerisme moet bijdragen aan het welzijn van de bewoners en zorgen voor culturele meerwaarde. Dus wordt voorrang gegeven aan de 'goede' toerist. Dat is de toerist die langer blijft, zin heeft om in de stad waar men is deel te nemen aan het culturele DNA van de stad, die overnacht bij mensen thuis en zo 'gedwon-

gen' wordt zich respectvol te gedragen. Die omslag gaat niet van vandaag op morgen, maar is wel in gang gezet.

Natuurlijk willen we geen Chinese toestanden waar mensen worden gecontroleerd op de vraag of het 'goede' of 'slechte' toeristen zijn, maar je kunt veel doen met prijsincentives. Zo zou je als gemeente Amsterdam niet het zoveelste hash- of kaasmuseum moeten willen openen. Je zou ook zo ver kunnen gaan dat mensen die naar Amsterdam komen een 'toegangskaartje' voor een paar dagen kopen in aanvulling op hun vliegticket, waarmee ze voorrang krijgen bij de rijen voor de musea, of kortingen bij bezoek aan het culturele DNA van de stad. Ook zonder kaartje kun je blijven komen, want vrijheid van beweging is een grondrecht, maar dan heb je wel langere rijen en geen korting. Ook het NBTC (Nederlands Bureau voor Toerisme en Congressen) kijkt nu naar Vlaanderen waar de bewoner voorop staat en stelt vast dat er met Amsterdam nog niet te praten is. (En natuurlijk moet er een vliegtax of btw op kerosine komen om de idiote lage prijzen van vliegen aan te pakken.)

'Amsterdam zoekt de oplossing nog altijd in de verkeerde hoek: symboolpolitiek waarmee je de verblijfstoerist wegjaagt en de dagjestoerist alle ruimte blijft geven.'

Is het dus allemaal de schuld van de particuliere toeristische verhuur, de B&B's?

We hebben onderzoek gedaan in Venetië, Leuven, Utrecht, Brugge, en nog een flink aantal andere steden en telkens is de uitkomst: dát zijn juist de toeristen die je het liefst wilt hebben.'

De Vereniging Amsterdam Gastvrij

Amsterdam Gastvrij is de vereniging van particuliere verhuurders in de stad Amsterdam, opgericht in november 2017. De vereniging telde 523 leden in augustus 2019 en groeit gestaag.

Amsterdam Gastvrij behartigt de belangen van in totaal 18.000 vakantieverhuurders, 4.500 bed&breakfasts en 1.500 shortstay appartementen.

Amsterdam Gastvrij behartigt deze belangen op vier verschillende manieren:

1. Informatie over de gemeentelijke eisen die aan de particuliere verhuur worden gesteld, zowel schriftelijk (website), als mondeling (bezoek ter plekke).
2. Lobby richting de gemeente om overdadige en onzinnige regelgeving te bestrijden, in het bijzonder:
 - de beperking van het aantal dagen vakantieverhuur van 60 naar 30 dagen;
 - de voorgenomen invoering van een vergunningstelsel met loting voor een 5-jarige vergunning voor B&B's per 1-1-2020;
 - de kerstboom aan 'aanvullende zelfstandigheid-eisen' zoals (g)een aparte opgang, eigen keuken, badkamer etc.;
 - bestrijden van uitwassen bij het optreden van de dienst Handhaving en Toezicht.
3. Juridische ondersteuning voor degenen die door de gemeente ten onrechte van 'woningonttrekking' worden beticht.
4. Organiseren van informatieavonden over onderwerpen als belastingrecht, regelgeving, lobby.

De feiten:

90% van de toeristen verblijft in hotels, de rest bij particulieren. Daarvan slaapt 65% buiten het centrum. Toeristen die overnachten bij particulieren maken voor 5% deel uit van de 'drukte in de stad'.

De totale omzet bij particuliere verhuur wordt geschat op 200 miljoen euro. Hiervan komt 186 miljoen euro (94%) ten goede aan de verhuurders. 3% (Airbnb) tot 15% (Booking.com) wordt door de verhuurders afgedragen aan de verhuurplatforms. De prijs per nacht is gemiddeld lager dan bij hotels, omdat er met meer dan 1 persoon gebruik van wordt gemaakt.

De prijs per nacht is gemiddeld lager dan bij hotels omdat er aan meer dan 1 persoon wordt verhuurd (tot max. 4 p.) en de gasten zijn gemiddeld geïnteresseerder in het DNA van de stad en spenderen een groot deel van hun budget dus in de buurtrestaurants en winkels.

De toeristen die bij particuliere verhuurders overnachten besteden € 110,- per dag aan voorzieningen in de stad, t.o.v. 45 euro door dagjesmensen

**Meer informatie is te vinden op
www.amsterdamgastvrij.com
reactie naar info@amsterdamgastvrij.nl**

0

Bronnen

Evaluatie Particuliere Toeristische Verhuur van de Gemeente Amsterdam 2016 en 2017.
De Impact van de bezoekerseconomie op Amsterdam, SEO Economisch Onderzoek.